

ACOD Onderwijs geeft een protocol van niet akkoord bij het Regeringsamendement bij het voorontwerp van Programmadecreet bij de begrotingsaanpassing 2025

1. ACOD Onderwijs zegt NEE tegen besparingen op het volwassenenonderwijs

Onderwijs is geen kostenpost, maar een investering in mensen en in de toekomst van onze samenleving.

Toch kiest de Vlaamse Regering opnieuw voor een besparingslogica die het volwassenenonderwijs zwaar treft. Deze beslissing ondermijnt niet alleen de toegang tot levenslang leren, maar zal op termijn ook de arbeidsmarkt verzwakken.

Heel wat vacatures bij de VDAB vereisen vandaag minstens een basiskennis van een tweede taal. Door nu te besparen op opleidingen die net deze vaardigheden aanreiken, snijdt de regering zichzelf in de vingers.

Bovendien staat deze besparing haaks op het beleid van de voorbije jaren. Toen werd er nog miljoenen euro's geïnvesteerd in grootschalige promotiecampagnes voor het volwassenenonderwijs – via tv- en radiospotjes, affiches en zelfs bussen van De Lijn. Nu blijkt dat deze investeringen zonder visie waren: het vertrouwen dat hiermee werd opgebouwd, wordt in één klap onderuitgehaald.

ACOD Onderwijs verzet zich principieel tegen deze koerswijziging. Wij eisen een beleid dat mensen versterkt, niet ontmoedigt. Een beleid dat inzet op ontwikkeling, niet op afbouw.

2. Een begroting in evenwicht ten koste van kansen

De Vlaamse Regering beweert dat er sprake is van schaarste aan middelen, maar kiest er tegelijk voor om miljardenprojecten – zoals Oosterweel, defensie of scholenbouw – buiten de begroting te houden. In die context besparen op onderwijs is geen noodzaak, maar een politieke keuze.

Onderwijs wordt zo opnieuw het kind van de rekening. Dit is geen warme, toekomstgerichte visie op Vlaanderen, maar een kille boekhoudkundige benadering die de kansen van duizenden burgers ondermijnt. Op lange termijn ondergraaft dit beleid niet alleen de persoonlijke ontwikkeling van mensen, maar ook de slagkracht van onze arbeidsmarkt, die net nood heeft aan breed opgeleide en taalvaardige burgers.

3. Verhoging inschrijvingsgeld: drempel in plaats van hefboom

De geplande verhoging van het inschrijvingsgeld – in sommige gevallen van €1,50 naar €4 per lestijd – vormt een ernstige financiële drempel voor velen. Wat bedoeld is als een hefboom voor persoonlijke groei en maatschappelijke participatie, dreigt zo een exclusief goed te worden.

Niet alleen sociaal kwetsbare groepen worden hierdoor getroffen. Ook gemotiveerde burgers met beperkte middelen – mensen die willen bijleren, zich willen omscholen of hun kansen op de arbeidsmarkt willen vergroten – haken af. Een leven lang leren wordt op die manier een privilege in plaats van een recht.

Opleidingen in het volwassenenonderwijs zijn er net op gericht om mensen sterker te maken, zowel persoonlijk als professioneel. Door deze drempels op te werpen, ondermijnt de regering haar eigen doelstellingen rond werkgelegenheid, sociale inclusie en economische weerbaarheid.

Onderwijs moet deuren openen, geen muren optrekken.

4. Ongelijkheid tussen opleidingen: een enge kijk op onderwijs

De Vlaamse Regering introduceert een kunstmatige en discriminerende tweedeling tussen zogenaamd 'arbeidsmarktgerichte' en 'andere' opleidingen. Opleidingen zoals fotografie, mode, talen en cultuur worden zwaarder belast, alsof ze geen maatschappelijke, culturele of persoonlijke waarde hebben. Deze benadering reduceert onderwijs tot louter economisch nut en miskent de brede rol die leren speelt in het versterken van individuen en het verbinden van gemeenschappen.

Deze visie is niet alleen kortzichtig, maar ook sociaal onrechtvaardig. Ze stigmatiseert opleidingen die bijdragen aan persoonlijke ontwikkeling, sociale cohesie en culturele verrijking. Talenkennis, bijvoorbeeld, is niet alleen essentieel op de werkvloer, maar ook voor wederzijds begrip in een diverse samenleving.

Daarnaast is er de problematische situatie rond gedetineerden. In de oorspronkelijke tekst werd zelfs voorzien dat zij zouden moeten betalen voor opleidingen, wat expliciet in strijd is met bestaande regelgeving. In de aangepaste versie wordt dit gedeeltelijk rechtgezet, maar volgens onze lezing blijft de regeling onvolledig. De vrijstelling geldt slechts voor bepaalde opleidingen, terwijl voor andere – waarvoor het inschrijvingsgeld verhoogd wordt tot €4 per lestijd – geen vrijstellingen of verminderingen worden toegestaan.

Dit betekent in de praktijk dat het opleidingsaanbod voor gedetineerden heel beperkt wordt, tenzij zij zelf betalen – wat in strijd is met het principe van gelijke toegang tot onderwijs, ook binnen detentie.

ACOD Onderwijs verzet zich tegen deze ongelijkheid en vraagt een beleid dat alle opleidingen erkent in hun maatschappelijke waarde, en dat onderwijs toegankelijk houdt voor iedereen – ongeacht achtergrond, opleidingskeuze of (detentie)status.

5. Leerkrachten in onzekerheid: passie onder druk

Niet alleen cursisten worden getroffen door de geplande hervormingen, ook leerkrachten voelen de gevolgen. Minder inschrijvingen leiden tot geschrapte groepen, met directe jobonzekerheid tot gevolg – vooral voor tijdelijke leerkrachten, voor wie dit zelfs definitief kan zijn.

Leerkrachten van de zogenoemde ‘andere opleidingen’ worden bovendien gedevalueerd in het beleid van de Vlaamse Regering. Ondanks hun professionaliteit, inzet en het feit dat ze werken met erkende leerplannen en evaluatiesystemen, worden hun opleidingen als minderwaardig bestempeld. Op onze vraag naar de objectieve criteria waarop deze tweedeling gebaseerd is, blijft een antwoord uit.

Leraren in het volwassenenonderwijs kiezen bewust voor deze doelgroep. Het is een keuze die voortkomt uit passie voor hun vak én voor het begeleiden van volwassen cursisten. Hen verplichten om over te stappen naar het onderwijs aan kinderen of jongeren is geen realistische oplossing. Uit onze bevraging blijkt dat velen dit niet overwegen: zij geven aan het onderwijs te zullen verlaten en hun loopbaan buiten het onderwijs verder te zetten.

Deze hervorming dreigt niet alleen opleidingen te schrappen, maar ook waardevolle en ervaren leerkrachten te verliezen.

6. Administratieve chaos en onzekerheid voor cursisten én centra

Het nieuwe tariefstelsel is niet alleen complex en ondoorzichtig, het zorgt ook voor een aanzienlijke toename van de administratieve last voor centra en hun medewerkers. Dit komt bovenop de druk van een inschrijvingsperiode die traditioneel al in mei van start gaat.

We zijn inmiddels midden juni, maar de maatregel is nog steeds niet definitief goedgekeurd. Toch worden centra en het parlement al voor voldongen feiten geplaatst. De communicatie via de media heeft bovendien geleid tot verwarring en onzekerheid bij cursisten, wat zich nu al vertaalt in een daling van het aantal inschrijvingen ten opzichte van vorig jaar.

Cursisten weten niet wat ze zullen moeten betalen, of of hun opleiding überhaupt nog zal doorgaan. Dit leidt tot uitstel of zelfs afstel van inschrijving. Sommige centra zien zich genoodzaakt om nu al opleidingen uit hun aanbod te schrappen, nog vóór de maatregel officieel van kracht is.

Een beleid dat inzet op levenslang leren, hoort duidelijk, tijdig en doordacht te communiceren – niet te improviseren op de rug van cursisten en personeel.

7. Onzekere opbrengst, zekere schade

De Vlaamse Regering rekent op een extra opbrengst van 33 miljoen euro via verhoogde inschrijvingsgelden. Maar de realiteit toont nu al een daling in inschrijvingen. Tegen de tijd dat de effecten van deze maatregel zichtbaar worden, zullen opleidingen verdwenen zijn en leerkrachten hun job verloren hebben. Dit is geen doordacht beleid, dit is gokken met mensenlevens.

Over heel Vlaanderen ontstaan blinde vlekken waar bepaalde opleidingen niet langer worden aangeboden. Het volwassenenonderwijs wordt ontwricht en verliest zijn kracht om breed opgeleide burgers aan te leveren. Vlaanderen wordt op dat vlak koud en ontoegankelijk.

De drempel om een opleiding te volgen wordt fors verhoogd. Verwacht de overheid werkelijk dat een cursist na een lange werkdag nog meer dan een uur met de auto rijdt om een opleiding te volgen? Denkt men dat iedereen over een wagen beschikt? Enkel wie sterke mobiliteit én financiële draagkracht heeft, zal nog toegang hebben tot het volwassenenonderwijs.

En wat met gepensioneerden? Mogen zij voortaan enkel nog uit het raam van hun zorginstelling kijken? Het volwassenenonderwijs biedt hen sociale inclusie, mentale stimulatie en levenskwaliteit. Door deze maatregelen dreigt ook deze groep uit de boot te vallen.

Volwassenenonderwijs is méér dan kennisoverdracht. Het is een krachtig instrument voor re-integratie op de arbeidsmarkt, voor persoonlijke groei na tegenslagen, en voor het herontdekken van perspectief. Mensen die zich via een opleiding herpakken, bouwen opnieuw aan hun toekomst – voor zichzelf én voor de samenleving.

Een beleid dat deze waarde miskent, zadelt Vlaanderen op met zekere schade in ruil voor een onzekere opbrengst.

8. Gebrekkige communicatie en gebrek aan overleg

Het volwassenenonderwijs werd niet betrokken bij de besluitvorming. Cruciale informatie over de hervormingen sijpelde via de pers door, zonder transparantie of overleg met cursisten, personeel en hun vakorganisaties. Dit ondermijnt het vertrouwen en schaadt de samenwerking tussen beleid en het onderwijsveld.

Tijdens de onderhandelingen in februari over het Programmadecreet 2025 werd enkel gesproken over de asielmiddelen. Nu beweert de regering dat er in januari al gesprekken plaatsvonden met enkele onderwijsverstrekkers over opleidingen die €2,50 zouden kosten – terwijl van de verhoging naar €4 toen nog geen sprake was. Als deze plannen al zo ver gevorderd waren, waarom werden ze dan niet opgenomen in het oorspronkelijke decreet? Het feit dat men nu via regeringsamendementen werkt, toont opnieuw het gebrek aan respect voor sociaal overleg en transparante besluitvorming.

En het blijft niet bij deze maatregel. De regeling rond NT2 komt nog. Een uitgaventoets komt nog. Een rationalisatieoefening komt nog. Maar ook ACOD Onderwijs komt nog. Wij blijven waakzaam, betrokken en strijdvaardig.

ACOD Onderwijs eist:

Een visie die investeert in mensen, niet bespaart op hun ontwikkeling.

Correct sociaal overleg

Een toegankelijk en sociaal rechtvaardig volwassenenonderwijs voor iedereen.

Een beleid dat een leven lang en levensbreed leren stimuleert voor elke burger.

Respect voor alle opleidingen en hun personeel, ongeacht hun zogenaamd “economisch” label.

Onderwijs is een fundament van een solidaire, inclusieve en toekomstgerichte samenleving.